

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre . . . . . 10 frt —
Félévre . . . . . 5 —
Negyedévre . . . . . 2 — 50
Egy hónapra . . . . . 1 —

Egyen szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond,**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj

Negy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többszöri hirdetések alk. szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg-díj minden külön beigtatásért 30 kr.

Mégis a debreczeni Egyetem.

— Megjegyzés a „Debreczeni Hírlap” Martius 21-ki (G) jegyű cikkére. —

(Vége.)

Magas kultur köz-cél annak a debreczeni egyetemnek felállítására, ha Debreczen kálvinista jellegénél fogva protestánsnak nevezetnék is. Nem is hiszünk, jól esik nem hinnünk, hogy sem rejtett felekezeti féltékenysége, s az ehhez kötött szervilizmus, sem a felekezetiellenesség kozmopolitizmusa dicstelen ellenagitációjának, nem lesz ellene sikere.

A protestánsok állítsák fel! Hiszen azok állítják, mert mondók, hogy az a debreczeni közvagyon, melyből felállítani tervezik, abból az időből származik, mikor még Debreczen minden ízében tehát földjének minden talpalatában is: — kálvinista volt.

De a prot. egyház már eddig is szépen járult ahhoz az egyetemi alaphoz; reményelhető, hogy Debr. város lelkes áldozatának tüzetől méginkább hevül. Azt a »D. H.« is megvallhatja, hogy bár az 1848. XX. t.-cz. 3. § a »minden egyházi és iskolai szükségletek fedezését« az államnak teszi kötelességévé: az a protestánsokra nézve, mindeddig csak irott malaszt; s egyházi és iskolai szükségleteiket, melyek pedig az államé is, még mindig csak magók fedezik, abból a mély és századokon át provokált érzés kinceséből, melyet »protestáns áldozatok és székességek«-nek neveznek, — mely hogy annyi mellőztetés, sőt ellenhatás dacára is ki — nem apadt — bámulatos! Hogy ezt valamely más felekezet, mely különben is megszokta másra támaszkodni, ha végre magára utasítatnék . . . utána csinálni nem tudná, — lehetséges; de ez nem ad arra jogosultságot, hogy kicsinyelje a prot. áldozatkésziséget is, s egy magas kulturintézet ügyét, akár indolens ráutalással, akár kendőzött tendenciával elaltatni igyekezzék. Várja csak el . . . Debreczen város nagy áldozatához járul-e még a prot. készség is; s vajjon az állam is felismeri-e betölti-e tekintetben a prot. jogos követelés elégitésével saját kultur érdekét, s kötelességét. Ha igen . . . akkor ez az egyetem még talán csónka se lesz, a miben a »D. H.« ellen-agitációja argumentációját kedvtelve találja.

Az a fitymálás, hogy a debreczeni egyetem tanárainak csak 4500 frt fizetése lehetne, s ez az egyetem épen ezért is csak alárendelt szerepet játszanék, melylyel a »D. H.« szintén argumentál? Hát csak hagyja azt a »D. H.« azokra

a tanárookra, kik olyan fizetést megbecsülnek s készséggel lesznek avval, annak az egyetemnek tanárai. A mostani kollegiumi akadémiai tanárok fizetése csak kezezer frt, s úgy tudjuk, hogy egyetemi tanári képesítést kell szerezniök, — s hogy most is vannak egyetemi tanári oklevél nélkül is köztük, a kik becsületére válnának akármelyik egyetemünknek. Ha hát a »D. H.« szerint most is »páratlan főiskolánk« ne feltse azt attól az alárendelt szerepléstől akkor se, ha egyetemmé nőné ki magát. Az a fa, melynek gyökérzete gazdag, életerős; nem fog magasabb növekedésében sem elcsenevézni. Keressük a kollegium életképességében az egyetem életképességét is, s legyünk eziránt bizalommal.

Mit fogna emelni Debreczen városán forgalmi tekintetben az, ha egyetemi várossá lenne? Ezt számbani kifejezéssel meghatározni csakugyan nem tudjuk; s csak annyit állíthatunk — a társadalmi és kulturális magasbódástól eltekintve, minthogy ez egészen anyagi kérdés is, hogy az a »Debreczeni Ellenőr« ciklirójának hozzávetőleges két — háromszázezer frtos számítását, melynek hasznában Debreczen városának, ipar-, kereskedelem, házbirtok stb. révén közvetve mindenlakosa részesülne — jóval — többre tehető; mert nemcsak kizárólag egyetemi ifjak által forgalomba hozandó összeget kell itt számításba venni hanem ennek befolyásával mindazon tényezőket, a mi Debreczen városát még nagyobb vidéknek s méginkább központjává tenné.

Legfőbb kérdés tehát az maradna: van-e Debreczen városának azt a nagy áldozatot miből meghoznia? Az indítvány maga rámutat az erőforrásra s ez . . . a hortobágyi közlegelőből lekecsítésre kiszakasztandó tiz-tizenkét ezer hold föld. Tehát van miből.

De ezzel a kérdéssel önként jön a másik s talán a legnehezebben megoldható, hogy Debreczen városa polgárságának eddigi egyik jelentékeny jövedelem forrása . . . a baromtartás nem szorul-e meg, s ezzel nem vállal-e kárt? A »D. H.« a polgárság igaz érdekének megfontolásával, vagy anélkül, határozottan kimondja, hogy kárt vállal s ezt a tagadás szelleméhez hiven annak megtagadásával indokolja, hogy a hortobágyi megmaradó körülbelül még 40,000 hold legelő javi hatható volna. Azt mondja ugyanis, hogy az a szikes terület öntözés által lugot képez, mely megöli az utolsó fűszálat is — a lankás részeken s ez állításával a

szomorú tapasztalatra hivatkozik. De hát nézzünk szemébe e merev tagadásnak!

Mindenekelőtt nevezzük mi azokat a lankás részeket vizállásos mélyebb fekvésű helyeknek. Ha ezeken a viz ott vész s el nem vezethető: a »D. H.«-nak még igazat kell adnunk. De feltéve, bár alig hihetjük az évezreden át östermészeti állapotban hagyó akarat-hiány megszűnését; s város és államnak együttes közreműködése által egy óriási költséggel létesíthető öntözési rendszernek a Hortobágyon alkalmazását . . . mindazonáltal minthogy a »D. H.« ezt dr. B. B. elleni cikkében szintén úgy veszi fel czáfolásra, mint létezőt . . . tekintsük mi is azt úgy; tehát a Hortobágy javításával a technika szakértelmének magasságára tekintünk s nem a mostani ősprimitív állapotban levő kezelésre. Már az a magas szakértelem által készíthető csatornázás, talán mégis csak úgy képzelhető berendezettnek, hogy rávezeti a területre a szükséges vizet, de aztán a kihasznált felesleges vizet meg el is vezeti róla, s nem enged ott vesző, lugot képező gyülemlesek. Aztán talán még a »D. H.« se tagadja, hogy a Hortobágy, mint minden szikes legelő is eső vagyis a szükséges nedvesség hiányában Julius-Augusztus hónapokban elé g, amikor a baromállomány, még ha kétszer vagy többször olyan terület lenne is: a legnyomorultabb megélhetés problémája előtt áll, vagy épen az éhezés bizonyosságába esik. Ez azt mutatja, hogy bizony a szikes területnek is van vizre szüksége, mely valóban sóságánál fogva nyújt kitünő legelőt abban az évszakban, mikor a téli nedvesség benne van s nem párolgott el hosszú szárazság alatt a napheve miatt. Az eső hiányon segít az öntözés, a lugképződés ellen a vízgyülemelés elvezetése. S ha ez lehetséges . . . vétek az emberi észet és jóakaratot, melylyel az östermészeti alkotásának hiányait elhárítja, vagy az őserőt szakalkotással a legjobb cél és eredmény szerint kihasználhatja: munkába nem hozni. Az embernek, mint a föld urának még kötelessége is ez. Gyönyöre, gazdagsága jövedelése munkából kél ki. A Hollandus kiszáraztja a tengert otthon, hogy termő földet nyerjen; öntöző csatornákat alkottat gyarmatain, péld. Jávan, hogy az adóképeségét az östermészeti ottlakó egyszerű gyermekei munkajövedelmének emelésével — fokozza. Az a tengertől eldaczolt talaj — sós terméketlen fővény; de a Hollandus épen kilugozás által termékenynyé teszi. Magyarorszá-

gon s épen a Hortobágyon, talán ha sokba is, de valamicskével mégis csak kevesebbe kerülne és könnyebben is sikerülne a sziksós talajnak öntözés által állandóan jó legelővé átváltoztatása, mint a Hollandusnak a vízből kieröltetett tenger fenéknek nagyon sok fázisu munkával termővé tétele. De hát az Hollandus ugy-e... mi pedig magyarok vagyunk, kikerül az őstermészet gondoskodott oly bőségesen, hogy egy sziksós területnek kultura általi megjavítása: polgárság város és állam előtt, egészen közönyös, felesleges. De hát akkor ne beszéljen a »D. H.« hogy a Hortobágy nem javítható, hanem mondja azt, hogy mi az őstermészetnek oly kezdetleges gyermekei akarunk maradni, hogy isten ellen való véteteknek tartanók, a kultura által fokozását a természet önkéntes termőképességének. S hogy ebbe a vétetekbe ne esünk, hadd széledessen oly nagy téren barmunk, amelyen két-három anví hizómódon él, s ha elszárazsítja a nap heve: dögöljek éhen. »Jut is, marad is;« s ha el hull mind, akkor aztán csakugyan »megszűnik a marhadög.«

De hadd legyen ez a gazdálkodás a »D. H.« gazdasági tudománya. A debreczeni polgár ismerje el, hogy szellemi kulturáért, anyagi áldozatot lehet, kell is hozni, mert az mindenik végeredményében neki hajt dus kamatot. Amikor az a csontkíva is 40.000 hold föld javítva százezer holddal, vagy egy egész Szaharával fel ér, mert rajta állandó jó legelőt nyer boromállománya, s a szárazság miatt nem kell kivonni onnan erdei legelőre, vagy istállóra, vagy sokszor kényszer-vasárra: akarja is a jót s legyen azon, hogy létesüljön. Imádkozzék és munkáljon. Imádságát meghallja Isten, de meg közelebből a város és állam s megteszik ezek a mi kötelessé-

gök és érdekekben áll. Nagy munka, nagy áldás!

Ezt mondjuk a fenmaradó területre.

Hát az a tiz-tizen kétez er hold föld telkesítése 30-40 holdas örök bérletben! Annál jobb, ha a »D. H.« kifogása szerint négy-öt helyen volna létesíthető a telkesítés. Négy-öt virágzó telep, — négy-öt oázis lenne a pusztában; s mivel egy-egy nem túlságos nagy területre, már csak iskolai és társadalmi tekintetben is cseleszerűbb berendezhetéssel, Mennyi baromfóláplásra lesz ott, — a termelt takarmánnyal képesség — a mostani tengődő vagy éh-bőgő baromtartás helyett; mindenbizonyonval hasonlíthatatlanul többre s jobbra, mint a szabad legelőn. Ezt fogja kívánni a munka és tenyészképesség fentartását követelő eszély is.

Bizony, hát munkával s agrikultur berendezéssel még a Hortobágy is gazdagon jövedelmezne. Az eddigi ősprimitív hasznosítással van ama szánalmasan csekély haszna, mind a polgárságra, mind a városra, mind az államra egyiránt. S még talán a költő sem busongna: »elvész ő pusztá vadregényességét«, mert nem szemtelen veréb népesítené be a pusztát; hanem az a valódi magyar nép, mely a haza földén született, itt akar élni és meghalni és csak azt követeli, hogy munkahajlamának megfelelőbb ki-elégítést találja, a napszámosság helyett, — a producens önálló gazdálkodásban. Ezt megadja nekik a farmrendszer; melyben még a pusztá primitív eredetisége a »vasaló« helyett is lesz kárpótlás... a farmer magyar család fejér házaskájában, melyet alig lehet majd látni a gyümölcs fák által el-takart állapotában; s messze látszó gémes kutak helyett sem látszik vissza-

szítóan a telep közepén: a »sugár torony« és a tó lakóinak nagy kuruttyulását nem hiszem, hogy kellemesen ne váltaná fel tán a farm-ek közepén: a népiskolák növendékeinek élénk zsi-vaja.

És ezek mind Debreczen város kötelekébe tartozva az ő büszkeségét növelnék s vagyonosodását eszközölnék. — Nagy bérletéről ott szó sem lehetne, nemcsak azért, hogy a »D. H.« szerint a nagybérlet nincs inyökre az agrar szociálistáknak, hanem különösen azért, mert a város prot. erköcsi és nemzeti érzeténél fogva minél több magyart akar na boldogítani; s még... mert a kis haszonbérbeadás többet is jövedelmezne, mint a nagy árenda, végül, mert példát is szolgáltatna, hogy az agrar-szocializmust hogyan kell Magyarországon megoldani; s hol az nem ütötte még fel fejét — Debreczenben — ne is üsse fel; ha volna már, haljon meg.

Az egyem felállítására végett kihasítandó föld tehát, összekötve a legelőnek megmaradó terület öntözésének létesítésével, nemcsak meg nem károsítaná a város polgárságát; ellenkezőleg anyagi és szellemi emelkedésének biztosítása lenne; — s a kettő együtt a legnagyobb millenniumi alkotás. Legyen a debreczeni egyetem és a Hortobágy öntözése csak elmélet, mint a nagy gondolat, így is megérdemli a tiszteletet s szellemi és anyagi fejlődésért buzgó lélekre és érző szívre vall.

Vajha ne lenne csak tervezet és kegyes óhajlás; hanem valának minél előbb valóság gá! Talán akkor a »D. H.« melynek buzgó kívánjuk, hogy megérje azt az időt, — azt mondaná, hogy úgy van jól, — áldaná a lelket, akiben a nemes eszme fogantott,

A „DEBRECZEN“ TARCZAJA.

Irodalmi divatok.

Irtta és a Csokonai-kör I. hó 20-án tartott ülésén felolvasta

Dr. Gulyás István.

(Folytatás.)

S az élet és irodalom e szánalmas állapotán nem sokat lendített egyelőre a keresztényiség elterjedése sem.

Rómanak degenerált népe nem birt felemelkedni sokáig az idvezítő fenséges eszményéig. A Róma fenhatósága alá jutott keresztényiség sokáig nem is volt egyéb, mint, — új czég alatt való tovább tengődése a hitében megrendült, corruptált társadalomnak. A papság alatti középkor sötét századai kövéltek el Európa részint elfajult, részint meg gyermekkorát élő népeire. S ez a kor egyáltalában nem volt alkalmas arra, hogy benne egészséges irodalom fejlődjék. »A középkoron át az ember kánzsába bujva éldégett. Nem látta a világ szépségét; vagy ha meglátta, keresztet vetett magára, félrefordult, olvasóját morzsolgatta s imádkozott. — Mint szent Bernat, midőn a Leman-tó partján végig utazott s nem méltatta figyelmére sem a kéklő vizeket, sem a buján tenyésző szőlőtökeket, sem a hegyek csillogását napsütötte hoplepléssel; hanem ráhajította öszvére nyakára gonderhes homiókat, csak úgy, mint ez a szerzetes, haladott volt tovább az emberi-

ség, (mint) aggodalom gyötörte zarándok, a világ országutján végig elmerülve a bűn, a halál és az (utolsó) ítélet ijedelmeiben s nem tudta, vajjon megérdemli-e a megszemlélést; sem azt, hogy az élet áldás.

A szépség: tör, az élvezet: bűn; a világ: muló látomás, az ember elbukva és elveszve; a halál az egyedül bizonyos; az ítélet ki nem kerülhető; a pokol örökké tartó: az ég nehezen érhető el, a tudatlanság kedves Isten előtt, mint a hit és megadás bizonyítéka, a lemondás és önkínzás az élet egyedül biztos szabályai: ezek voltak a középkori asketikus egyház — (és társadalom) rég-eszméi. (Symonds: Renaissance Olaszországban. I. 12. lap.)

A középkor írója előtt az ember semmi volt, az emberi élet gyarlóságok és bűnök láncolata. Csak azok váltak ki a tömegeből, kik rettenetes önkínzás, szenvedés és többnyire borzasztó kinhalál által szent névre tettek szert. A szentek voltak a középkor költészetének hősei s a legenda a középkor epikája. A kit egyszer a hivatalos egyház vagy a nép képzelete ilyenek jelentett ki, hirtelen csodálatos történetek hőségé lett. E csodálatok természetesen mind a hit, vallás s ennek tényei: az irgalom, kegyesség, vértanúság, megkísértések, állhatatosság körébe estek s csaknem isteni tisztelet tárgyai voltak. — Egyik-másik legendában felcsillan néha az emberi érzés is, mint a Barlam és Jozafát történetében a szerelem és hitvestársi hűség; de ez csak elvétve, veletlenül-égből történik.

Azonban a középkor szomorú korszaka sem tarthatott örökké, bár elég sokáig tar-

totta leigázva Európa népeit; a legendák divata is lejárt s beköszöntött a renaissance. »A renaissance összetörte és szétrombolta a középkor vakhitét, elszakította a sűrű fátyolt, melyet az ember szelleme és a külső világ közé vontak és ráveté a valóságnak világitását a sötét helyekre, az ember saját természetében. Az egyház mystikus tanait az ókor műveltségének tanulmányozása helyettesítette; új eszményi állapotok meg s ennek alapján az ember törekedett a földgömb urává lenni, melyen hivatása tartja megélni, de egyszersmind kiváltsága is. A renaissance az emberiséget börtönből szabadította meg; a világnak és az embernek kettős felfedezése az. (Symonds-Renaissance Olaszországban I. 12. 13. lap.)

Feltámadtak ismét a görög s az ezek nyomdokán haladó római klasszikusok. Tanulmányozni kezdték őket s e tanulmányozás alapján keletkezett ismét egy egészséges irodalmi divat. Olasz, francia, angol és német írók versenyeztek egymással Homerosz, a drámaírók, Aristoteles, Vergilius és Horatius magyarázatában és utánzásában s új eszmék alakították át a közönség ízlését is. Megterem a humanisták s ezek nyomán az új klasszikusok iratóbora, s új színbe, új ruhába öltöztetik csakhamar az irodalmat. A költők ismét embereket zengnek, kiknek érzelmeik, szenvedélyeik, bűneik és erényeik vannak. Csakhoj az új irány hamarosan téves utra tér. A régi feltétlen tisztelete balványozásra ragadja az írókat s elszakadnak ismét az eleven, pezsgő élettől, a formák rabjává lesznek, klasszikus formákban ókori történeteket éne-

aki nemcsak a barmokról, hanem emberekről is barátilag gondoskodik; aki az igének értelmét nemcsak kenyérrel él az ember, hanem Istennek minden igéjével magas jelentésében fogta fel; Magyarországot s közelebből Debreczant, nemcsak úgy tekinti hazájának mivel élte, hanem mivel boldog jólétre emeli gyermekei életét — általánosan.

— a. r. —

A képviselőház ma — ünnepnap lévén — ülést nem tart. A holnapi ülésen folytatni fogják a honvédelmi tárca részletes költségvetésének tárgyalását.

A főrendiház ülése. A főrendiház folyó évi márczius hó 26-án, csütörtökön délelőtt 11 órakor ülést tart. Napirend: Elnöki előterjesztés; a filoxera által elpusztított szőlők felújításának előmozdításáról szóló törvényjavaslat bizottsági tárgyalása.

Főispánok kinevezése. Mikó Árpádot, Udvarhely megye főispánjává nevezik ki. Az ily megüresedett udvarhely megyei főispáni széket pedig Haller János gróffal töltik be.

A bál ex offo.

Irta: Gondy Károly.

Ilyen címet adhatunk az e hó 21-én tartott városi bálnak.

A D. R. U. erre vonatkozó hangzatos tudósításáért, melyet a bál rendkívüli sikere felett megeresztett, algha vállalhatja a felelősséget. — Legyünk már egyszer őszinték, ha mindjárt újságírók vagyunk! . . . artatlan a thema . . . nem Fejérváry minisztert védünk!

Azt írja e lap, hogy a bál teljesen a varakozásnak megfelelőleg zajlott (!) le. — Azt hiszem, hogy mi független polgárok inkább vártuk a fiascot, mit e bál csinált. Azt megengedjük, hogy első volt a milleniumban, de kívánjuk, hogy továbbra soha sem valjon ily kudarcot a millennium követő éveiben!

kelnek s az élettel való közösséget megtagadják. Sőt a humanisták, eltanulva a régiek művészetét az alkotásban, a szerzett kincsekkel rutul vissza is élnek. Megfelelkezve a költő, az író igazi hivatásáról, mesterségnek kezdi tekinteni az írást és tollukat áruba bocsátják.

A humanizmus közközben forgó irodalma azt a szerepet játszotta a tizenötödik században, mely a tizenkilencedikben a napi sajtónak jutott és a humanisták a nagy közönséggel szemben ép úgy összetartottak, mint időnkben a *quatrième état*, a mint a journalistikát nem minden guny nélkül nevezni szokás. Csak rengeteg igényeik érték utól tekintélyüket. (IV. Eugeniuss, ki legnagyobb befolyásuk alatt élt, állítólag úgy nyilatkozott, hogy ép oly félelmesek rosszakaratuk miatt, a mily szeretetreméltók tudományukért.) Ők igénybe vették a hatalmat, hogy ők dicsőséget vagy szégyent adnak, és senki sem merete kétségbe vonni hitelüket az utókor szemében.

A renaissance nyomán támadt új klasszicizmus Európa minden népénél uralomra jutott s a költészetet bilincsekbe verie, megbénította, tartalmatlanná, élettelené tette s néhány lángész kivételével élvezhetetlen tudakosságá süllyesztette. Különösen a francziáknál volt sokáig divatban az a felfogás, hogy a költészetet épen úgy meg lehet tanulni, mint p. o. a matematikát s az a legjobb költő, a ki munkáját a klasszikusokból vett legtöbb idézettel, vonatkozással rakja meg. Összeirtak rengeteg u. n. tanköteményt, tudományos értekezést s megteremtették a »kellékes« poeti-

Bátran mondhatjuk — folytatja a lap — hogy ez a bál egészen méltó volt a mi nemzeti ünnepélyünkhöz, mert magyaros volt minden ízében.

Azt meg kell adni, hogy a terem szépen, talán a legszebben volt dekorálva, de ne adja az ég, hogy oly kevésbé látogatottak legyenek a kiállítás még fényesebb termei és oly kevés anyagi sikerrel záródjon. — Magyaros volt a multság, a mennyiben Debreczenben és nem Kacsatkában volt a bál; magyaros volt, de nem magyaros semmi ízében. A nagy magyar alföld tősgyökeres magyar metropolisának bálján szerettük volna látni a tősgyökeres magyarokat, kik nem klakk- és frakkban járnak. Hát biz' szerfelett válogatott publicum csak a páholyból rólta le attributumát. Az első csárdást 15 pár (Márt. 15.) az első négyest 48 pár (1848) emlékére tánczolta. Kérem ezt meg nem csáfólni, a padról néztem — ennyiben tehát magyaros volt.

Kossuth márcz. 20-án, este halt meg és 21-én a hivatalos tavasz kezdetén már diszravaton feküdt. E napon tették bufelejtőnek jó honfiak a grand városi murit! . . . Ször yü valami!!! . . . még hozzá a bójtben, midőn a zsebek már üresek, kérnek 3 forintot egy be-menetért!!!

Nekünk magyaroknak tehát nagy jelentősége van e napnak: szabadságunk első ibolyaja a kétszeres 48 előtt nyitott; e napon öitött gyászt a nemzeti lobogó talán örökre, mint a hü özvegy ki férjét a sirig siratja. — Nemes alkotója menybe menetelével leáldozott a Szabadság Napja . . . nem születik helyébe újra felkent papja! Midőn a haza színe gyászba borult, nem magyar az, ki e napon bálon megfordult. Honleány! feketében, ki sirt szemmel tánczolni hogy lehet?! nem csárdást, de gyász indulót parancsol a kegyelet . . .

Hogy tehát a felsallangozott bál megbukott az az ő Debreczen tősgyökeres polgárainak dicséretére válik. Ne is kufázkodjunk ilyenkor a jótékonyág örve alatt; ne áruljunk, hogy ne legyünk árulók.

Igazán jeles példával járt elől a collegiumi ifjuság Magyar Irodalmi Önképző Társulata, mely gyász dallal nyitotta és a Szózatall végezte fenkölt ünnepélyének programját.

Hát demonstratio akart ez lenni a tiszta szent érzet ellen? Vad hajtsái a nemes honkebelnek! Meddig üztök még tréfát a honsze-relemmel? Hivatalos, kis forgalmi mintába

kát, aprólékos szabályokba foglalva mindazt, a mit tulajdonképen szabályokba foglalni nem lehet. Aristoteles félremagyarázásával pl. felállították a drámai hármas egység bizarr elméletét, mely szerint a dráma cselekvényének egy helyen és egy napon kell lefolynia. A francia genie ugyan e szoros békők közé ékelve is tudott remekeket alkotni, de e békők elvégre is a költői képzelet és szabad alkotás elnyomására vezettek.

Fel is támadt a visszahatás ez irány ellen csakhamar. A francia regulás poesisnek legnagyobb, leghatározottabb ostorozói voltak az angolok. köztük Home, ki elméletileg harczolt a francia merevség ellen; gyakorlatilag pedig Shakespeare, ki ekkor írta meg korszakot alkotó drámáit.

S e visszahatással ismét más irodalmi divat kezdődött: a romantikus áramlat, mely még ma sem szűnt meg teljesen, bár napjainkban inkább már csak más irányokkal karöltve jelenik meg.

A romantikus költészetnek filozofiai alapja a Fichte elméletén nyugszik. Fichte tudvalevőleg azt állította, hogy a szellem minden, a világ a szellemmel szemben semmi. A világ csak annyiban és úgy érvényesül, a mint az ember szelleme felfogja. A romantikusok egy lépéssel tovább mentek, és azt mondták, hogy nem is általában az emberi szellem, hanem az egyéni szellem minden, a dolgok csak annyiban jönnek tekintetbe, a mennyiben az egyéni szellem velők elbánnik. Mint az elsatnyult klasszikus irány ostromlója, a romantizmus ennek feszeességét, unalmasságát tá-

préselt gondolkozástok, kenyér morzsán táplált szívetek mikor szűnnek meg üldözni a realis irányban haladni törekvő tömeget? — A hazának, a hazafiságnak meg ásott sir szélén ott áll még a Magyar mentő kivont lángoló karddal! . . . ott fogunk veletek megbirkózni utoljára! . . .

A főispán népszerűségét egy cseppet sem mozdítja elő, hogy ily nyakatekert vállalatok élére áll. A nemes gróf neve mindenütt szerepel, mint a kereskedő árlapján, ki abban mérget-czukrot egy lélekkel kinal.

Ha én főispán vagyok e nagy nap emlékére személyesen szedném a filléreket a Debreczenben felállítandó Kossuth szoborra. — Ha a nép velünk — Istenünk sem ellenünk!

Baross felejtethen miniszterünk nem élt köztünk, de meg nem is láttuk színör-szinre és még is a h a z a boldogítását célzó nagyszabásu intézkedései rövid idő alatt nemcsak a haza bálványává emeltek de még a hült föld is nagy elősmeréssel adózott ritka tehetségének. Valóban végzetes, hogy az Eg oly hamar megirigylti tölünk jeleseinket! . . .

Thaly a számkivetett honpolgáraival mulatott a Koronában, feléje sem ment a koszoruzott bálteremnek. A fiatalság között 30 ptya jegyet osztottak ki. A 300 db. tarsolyás tánczrendből 270 maradt Márknak a markában; később 1 frtjával ott loco (!) eladogaták. A cigány csak vörös peluhcitokban sön sordino- huzta írott csárdását. A 30 páros kórmagyar is elmaradt, toborzója így nem is igen toborzhatott.

Mi kell még a bál anyagi és erkölcsi sikeréhez? ? ! . . .

Színház és zene.

KLÁRI.

Somló Emma fellépése.

Somló (Schaitl) Emma k. a., a kit közönségünk bemutatkozása alkalmával annyi kitüntető figyelemmel és meleg rokonszenvenvel fogadott, tegnap este már mint Tiszay Dezső társulatának a jövő saisonra szerződött tagja lépett fel a »Klári« című operette czim-szerepében.

A kisasszony iránt első alkalommal megalkotott jó vélekedésünket a tegnapi bemutató csak erősítette. Kezdő létére fellépése biztos

madta meg s vele szemben az érdekesség get tüzte zászlójára. A költői képzelet nincs semmi korláthoz kötve, szabadon csaponghat mindenfelé, csak érdekes legyen, csak hatást tudjon kelteni. A romantikusok szerint a művészet nem valósíthatja meg a szépet, mert a szép elemei feltalálhatók a művészetben kívül még a természetben is, különösen a szeretetben. A szép a maga teljességében ott valósulhat meg igazán, a hol a természet teljessége, a szeretet egysége és a művészet arányosága összeolvad az életben is. Ilyen volt a görög világ. De már a modern felfogás elszakadt az így magyarázott széptől. A keresztyén világnak nem a szép vezéreszméje többé a művészetben, hanem egy egészen más fogalom: az érdekesség fogalma. Meg is kísértik magyarázatát adni annak, mit tartanak érdekesnek. Érdekes az a költői mű, a melyben több intellektualis tartalom, többeszthetikai hatásosság van, mint abban az egyénben vagy közönségben, a mely elfogadja. Érdekes továbbá a művész azon egyéni ereje, a melylyel alkot minden korlát, minden törvény nélkül; az ér-zésnek nagyobb mértéke, gazdagsága, valózatos-sága, nagyobb kifejező képessége; a képzeletnek gazdagabb, merészebb, elevenebb volta. Ez a fogalom az, mely leghatározottabban megkülönbözteti a keresztyén költőt az antik-tól, ez az, a miben különbözik Sophokles Shakespeare-től: Sophokles szép, Shakespeare érdekes.

(Folyt köv.)

mozgása harmonikus, játéka könnyed s hangja — bár nem erős, de igen kellemes.

Annak a változatos sorsu s vállalkozó szellemű asszonyszemélynek a személyét, a ki a férjét vitórral hódította meg s azután mindenféle ostoba csínybe belemegegy, e ég sikerülten játszotta meg s az itt-ott mutatkozott bágyadtabb színezést minden habozás nélkül j a v a r a írjuk a kisasszonynak.

Belépésekor két igen szép virágajándékkal lepték meg tisztelői s szívesen constaltjuk, hogy a kitüntetést meg is érdemelte.

Rokonszeves érdeklődéssel nézünk a kezdő további fejlődése elé s őszintén sajnáljuk, hogy az első esztendőt nem szülővárosában tölti el.

A tegnapi este másik hőse G a l y a s y Paula volt B e r e n i c e szerepében. Ő már mint biztosan és szilárd elvek szeriat haladó művésznő forgolódott ott előttünk s bájos énekével sok kellemes élvezetett szerzett mindnyájunknak. Tisztelői őt is szép virágkosárral tüntették ki.

A többi szereplők általában jők voltak s korábbi alakításaik nyomdokain haladtak. Ez a legelőbbjükre nézve dicseret. Kivételt csak Nyila-syval, a legjobban tapsolt Nyilassyval kell nem értelemben tennünk. Az ő alakítása megint a szertelenségbe csapott át. Rengeteg erővel duzzadó komikuma már újra elragadta s némely mozdulatait az aesthetika minden paragrafusával ellenkezésbe hozta. Különösen nem szép tőle, hogy rengeteg hátrányait mindig a legelőnyös ebb világitásba szereti helyezni.

K r e m e r Jenő Vivarett, a karddal kivívott férjet játszotta, a jó kedvvel, fűrgén, de szintén a torzításra való némi hajlandósággal. Pedig ő tud igen dicseretesen is játszani.

R ó z s a h e g y i felséges bányuságot affecalt Benoit szerepében. Általában ő igazi színész, a ki sohasem önmagát, hanem mindig a szerepét játsza.

N e m e t h János Michonet gázember személyesítőjeként jól cnekelte és kedvvel játszott.

Kitünő alak volt Püspöky, a kapitány szerepében, a ki folyton borait ajánlja vételre mindenkinek.

Ha még buzdító elismeréssel említjük föl Nadassy Vicomteját, megmondunk mindent az egyes szereplőkről.

A karok elég összefogóan működtek.

Távozó színészek. Virágvasárnapján mozgalmas idők jönnek a színészekre. A kik máshova szerződtek, elmennek és újak jönnek helyükbe. Távoznak virágvasárnapján Bajnóczy Valéria, Cserny Berna, Kremer Jenő, Klenovics par, Margó Zelma, Tapolczay. A társulat tagjaiból Kiss Irén, Locsarekné, Püspöky Imre, Znojenszky és Köve y, a kik Komjáthyhoz szerződtek, őszszel visszajönnek.

Irodalom és művészet.

* Millenniumi emlékérmek. A magyar nemzet 1000 éves fennállásának emlékünnepe az első emlékérmek. Juha-z József a nürnbergi ércműintézet vezetője tervei szerint elkészültek. Az érem előlapján Ferencz József ő Felsége jól sikerült arczképe, mellette Arpaának a honalapítónak harci öltözetben mint győzőnek érdekes arczképe látható. Mindkét arczkép felett Szent-István koronája emelkedik. Magyarország ezeréves fennállása. Árpád, 896. — I. Fer. Józ. 1896. felirattal. Ez által a honalapítás, a kereszténység behozatala és a jelenkor eszméi vannak kifejezve illetőleg jelképezve. Az érem másik lapján a kiállítás történelmi csoportjának főépületei láthatók. — Ezredéves országos kiállítás. Emlék-érem, 896. — 1896. felirattal. Ezen emlékérmeket mint igen alkalmas olesó ajándéktárgyat ajánljuk a közönség szives figyelmébe. Egy drb. 25 kr. Kaphatók: Csathy Ferencz és Társa könyvke-ekedésében Egyháztér 344. sz. a nagytemplomnál.

Ujdonságok.

OLVASÓINKHOZ!

A »Debreceen« olvasóinak tábora napról-napra növekedik.

A közönségnek e páratlan támogatásáért, most az új április—juliusi negyedév közeledtével, a midőn újra előfizetést nyitunk lapunkra, nem ígérhetünk mást, minthogy a vidéki lapok között eddig kivívott elsőseget minden tőlünk telhető eszközökkel igyekszünk megtartani.

Kitünő külső dolgozótársaink, levelezőink, tudósítóink táborát folyton szaporítjuk.

Azon igyekszünk, hogy a »Debreceenben« mindenki megtalálja a maga olvasmányát s e szempontból különös súlyt fektetünk ugy a megyei mint a városi ügyekre, figyelemmel kísérjük a társadalmi és egyleti mozgalmakat, szóval egy minden más lapot pótló, teljesen tájékozott lapot akarunk adni olvasóink kezébe.

Továbbra is állandó tudósítót tartunk Budapesten, a ki az o r s z á g g y ü l é s nagyfontosságú tárgyalásairól, mint általában minden érdekes h a z a i és külföldi eseményről leg r é s z l e t e s e b b tudósítást küld lapunknak; s ennél fogva azt az előnyt nyújthatjuk olvasóközönségünknek, hogy a helyi és az összes fővárosi lapokat az események közlése tekintetében teljes 24 órával megelőzzük.

Közönségünk meleg pártolása lehetővé tette ezt eddig is és a jövőben — új erővel gazdagodva — még többet igyekszünk nyújtani, mint eddig.

Bizalommal ajánljuk azért mindenkinek lapunkat, melyre a mai naptól fogva előfizetéseket elfogad a kiadóhivatal.

A ki meg e hó folyamán legalább egy negyed évre előfizet, annak egy teljes hónapig ingyen küldjük lapunkat.

A »Debreceen« szerkesztősége és kiadóhivatala.

A »Debreceen« előfizetési ára.

1 évre 10 frt — ¼ évre 2 frt 50 kr.
½ évre 5 — 1 óra 1 frt — »

* A dunántuli ev. ref. egyházkerületi közgyűlés. Komáromban ma kezdődik az ev. ref. egyházkerületi közgyűlés s ezzel együtt az új püspök, Antal Gábor eskütétele. Az új püspök tegnap délelőtt érkezett meg Komáromba, hol igen szép ünnepséggel fogadták. Ebből az alkalomból a várost föllobogózták. Az újszónyi pályaudvaron ezekre menő néptömeg várta a püspököt, ki Tisza Kálmán egyházkerületi főgondnokkal együtt érkezett. A várakozók között képviselve volt valamennyi Komáromban székelő hatóság és testület. Komárom megye törvényhatóságának küldöttsége S á r k ö z y Aurél főispán vezetése mellett jelent meg, a városi hatóság élén Tátray József polgármesterrel jött. Antal Gábor püspököt és Tisza Kálmánt S á r k ö z y főispán üdvözölte a vonat megérkezésekor az állomáson. A főispán beszédjében politikai ténre csapott át és tetszelgett Tisza Kálmánakkal azzal, hogy felhozta, hogy Komárom közönsége mindig híve volt Tisza Kálmának. A beszédre válaszolva Tisza Kálmán azt mondta, hogy ő szeretettel viseltetik Komárom iránt és hangsúlyozta, hogy most nem mint politikus jött Komáromba, hanem mint főgondnok, hogy az egyházkerületi közgyűlésen résztvehessen. Antal Gábor hasonlóképpen szives köszönetet mondott a fogadtatásért. Ezuán a fogadó közönség igen szép menetben elindult a város felé. A menetet a fölőbirtokosok bandériuma után Antal Gábor és Tisza Kálmán fogatai haladtak, utánok

mintegy százötven kocsin a testületek képviselői. A merre elhaladtak, mindenütt nagy közönség kísérte a benvonulást. Tisza Kálmán a főispánhoz, Antal Gábor pedig a ref. parochiába szállott. Délben a vendégek tiszteletére bankett volt.

* A vidéki városok házadómontessége. Ma küldötte meg Debreczen sz. kir. város hatóságához pártolás, illetve hasonló szellemben való felirat intézése céljából Z e c h m e i s z t e r Károly Győr azilis polgármestere Győr szab. kir. város közönségének átiratát, a melyben hivatkozva a pénzügyminiszter legujabban, kibocsátott rendeletére annak megváltoztatását kéri. Győr sz. kir. város közönségének átirata szerint ugyanis a pénzügyminiszter által kibocsátott rendelettel nem éri el azt a célt a melyre pedig e rendelettel céloztak, — hogy t. illik a vidéki városok építettö kedvt fokozzák. Mert azzal, hogy az általános házbéradó alá eső városokban az új épületeknek és a pótlépületeknek 12 évi a lerombolt épületek helyén emelt házaknak 10 évi adómentességét biztosítja a rendelet, a vidéki városok nem elégedhetnek meg, azért Győr átirata az előbbieknél 20 évi, az utóbbiaknak pedig 18 évi házadómontességet kér a képviselőháztól. Az átirat a tanács utján a közgyűlés elé kerül.

* A nőegylet választmányi ülése. A debreczeni jótékony nőegyesület 1896. márc. hó 27-én d. u. 5 órakor az árvaház üléstermében választmányi gyűlést tart. Tárgyak: 1. Segélyezés. 2. Folyó ügyek. Kéretnek a választmányi tagok, hogy minél nagyobb számmal jelenjenek meg és a legközelebbi közgyűlés határozata szerint az általuk gondozott szegények állapotáról referáljanak, vagy a mennyiben ezt személyesen nem tehetné, írásban okvetlenül küldjék be.

* Ülések a vármegyén. (K ö z i g a z g a t á s i b i z o t t s á g i ü l é s.) A vármegye közigaztási bizottsága f. hó 28. szombaton tartja e hónapban második ülését, a melyen a féléves jelentéseket készítik el a b e l ü g y m i n i s z t e r h e z v a l ó felterjesztés végett. Az összes referensek most nagyban készülnek a közigaztási bizottság elé terjesztendő jelentésekkel. (E r d é s z e t i b i z o t t s á g ü l é s e.) A megyei erdészeti bizottság szombaton f. hó 28-án délelőtt 9 órakor P é n z e s Sándor megyei arvaszéki elnök elnöklése alatt ülést tart. (I g a z o l ó v a l a s z t m á n y ü l é s e.) A megyei igazoló választmány szintén szombaton tartja ülését a vármegyehez nagy tanácstermében K a r a p Mórész elnöklése alatt.

* A debreczeni hölgyek millenniumi lobogója. A debreczeni hölgyek milleni lobogójának alapjára megindított gyűjtés serényen folyik városzerte. — Mint értesültünk, — a zászló rövid időn készen lesz ekkor külön felavatási ünnepélyt fognak rendezni, mely mindenesetre még előbb lenne a május 10-ki millenniumi városi közgyűlésnél. A zászlófelavatási ünnepély szokott formában foly le koszorú lánnyokkal és zászló szegbeverésekkel. Magát a felavatást azonban nagyobb ünnepséggel kötik össze. Szavlatok lesznek, esetleg lakoma, vagy ánczestély is.

* Bánffy mulat. A parlamenti viharok alatt, mikor az ellenzék vezérszónokai gígási erővel döngetik a korhadtt rendszer viczinális oszlopait, Bánffy kedves nyugalommal ül meg a bársonyszékét, mint a gomba, mely onnan nőtt ki. Csak kezei látszanak valamivel foglalatoskodni, de ez a foglalkozás azután lelkenek összes tényezőit lekötöti. A képviselők és a karzat kíváncsian érdeklődnek, vajjon mit művelhet Magyarország »ezredéves miniszterelnöke?« Micsoda államférfiúi akció hozza mozgásba hatalmas kezeit? Ezek a kérdések

Pál két-két csatlóssal, Melzer Aladár, Melzer László, Benitzky Aladár Prónai Endre, Szepessy Kálmán, Szepessy Pál és Kelcz István. A bandérium tagjai mindannyian diszmagyarban, csatlósokká — kik a család színeit viselik — és saját lovaikon vesznek részt. A vármegye zászlaját közvetlenül a bandérium vezetője után, a bandérium egyik tagja, Borsodvármegye eziméret pedig a menet élén a megye színét vi-elő helord viszi.

* Boross László temetése. Egy kiváló polgártársunkat kísértünk tegnap az örök nyugalom helyére. Boross László, pártunknak régi kipróbált s holta napjaink tántoríthatatlan híve dőlt ki közülünk. Hajdan tevékeny szerepet vitt közöttünk s egy ideig máti biztos is volt. Lapunkban több közérdekű cikke is jelent meg, a melyekkel akkor a közfigyelmet teljesen magára vonta. — Az utóbbi időben azonban sok családi szerencsétlenség érte, a mely megtörte erejét s az egykor mozgékony embert téllenségre kárhóztatta. Egészsége is egyre gyengült, míg végre sirba dőlt. Temetése tegnap délután óriási közönségnek és pártunk vezetőinek igaz részvételével történt meg. Legyen áldott pihenése!

* A telefon hálózatba újabb beléptek. A debreczeni ügyvédi kamara, Dr. Megyeri Pál ügyvéd, dr. Weisz József ügyvéd Hoffmann és Tósa könyvnyomdája, Ranunkel H. és fia cég, Debreczeni szálló és bortermező szövetkezet Szabó Lajos nyugalmazott vinczel érkezői igazgató lakása, Barsay Miklósné lakása és irodája, Barsay Miklósné gozmalma Beck Sámuel kőbányászati és cement ipar vállalata, Katz Lajos borkereskedése, Geiger Simon szaküzlete.

* A nagy erdei fürdőben mely a kázanjavítás miatt zárva volt, f. hó 25-én azaz ma szerdán az üzem újból megindul.

* Mozgósítás eseten. Ne tessék megijedni, nem lesz mozgósítás, de a belügyminiszter felhívta a vármegyét, kesztesen sürögősen kimutatást azon szolgabírákról és jegyzőkről, kik a hadsereg, vagy a honvédség létszámához tartoznak s kiknek a netán elrendelendő mozgósítástizenötök napjaink polgári alkalmazásában való megbonyolítása a közszolgálat érdekében elkerülhetetlen. Egy másik leiratában elrendeli a miniszter, hogy azon köztisztviselőkről, kiknek állásához a jogi és államtudományi tanulmányok bevégzése szükséges, szintén kimutatás terjesztendő fel és ennek alapján megjelölendők azok, kik háboru eseten teljes felmentésre tarthatnak igényt, melyet a belügyminiszter ajánlatára a király ad meg.

* Tiszteleti és szabadjegyek a kiállításán. Az ezredéves kiállításra kiadandó tiszteleti jegyek, szabadjegyek, szolgálati és munkásjegyek kiadása már csak rövid idő kérdése. A jegyeket most nyomtatják, s most állítják össze mindazoknak a jegyzékét, a kik joggal igényt tarthatnak ilyen jegyekre. A jegyek kétfélek lesznek, állandók és időlegesek. Minden fajta jegy más és más színű; az állandó tiszteleti jegy sárga, a szabadjegy rózsaszínű, a szolgálati jegy zöld, a munkás jegy chamois. A jegyek szövege ez:

Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás igazgatósága

Az ezredéves országos kiállítás látoga ására jogosító

SZABADJEGY.

Érvényes . . . . . részére.

Kívánatra felmutatandó.

Budapest, 1896 . . . . . hó . . . . . n.

A tulajdonos aláírása. Az igazgatóság nevében:

* Pillangó-csata. A mióta ragyogó Auer-lángok gyújtottak ki a korzón, hatványozott számban csapongnak a fényben az ég pillangói. Egy nagy metropolis óriási utcái forgalma még meg tudja emésztetni, vagy legalább is eltakarni az utcái élet csillogait, a mi kis városunkban azonban valóságos közlekedési akadályt okoznak e nem éppen szemérmes magavis-létű lepkék. Tisztességesebb nők

óvakodnak is a késői sétától, hacsak nem akarnak tanui lenni a pila ngók versengéseinek a létért való küzdelem zajában. Bizony, szívesen lemondanánk arról, hogy nagy városnak nevezessünk, csak utcáink szelid éjjeli csendjét restaurálná a rendőrség!

* Kossuth Ferenc látogatása. A képviselőház öreg tipikus alakja, a jó Csánád y Sándor bácsi elhunyt, magával vive haragját es tiltakozását a fennállott összes kormányok ellen. Kerületének polgárai ma is kegyelettel emékeznak az ő képviselőjükre, a kinek emlékét Nagykerekiben diszes emlékoszloppal örökítették meg. Ennek a monumentumnak ünnepélyes felavatása lesz május hó 25-én, pünkösd hétfőjén Nagykerekiben. Az ünnepélyre leutazik Kossuth Ferenc, az orsz. függetlenségi párt elnöke, s több ellenzéki képviselő. A szorosán vett ünnepségek után Berettyóújfaluban diszebéd lesz a vendégek tisztelőjére.

* Visszatért orvos. Dr. Szöllösi Béla jönevű fiatal orvos Abbaziából, hova 3 hét előtt utazott — visszaérkezett s orvosi működését újból megkezdette.

* Házassági akadályok alól való felmentés. A vallás és közoktatásügyi miniszter a Magyarországnak községi illetőséggel bíró magyar állampolgárnak Horvát-Szlavon országokban községi illetőséggel bíró magyar állampolgárnak Magyarországnak kötni szándékolt házassághoz szükséges házassági akadályok alól való felmentéséről körül kövélendő eljárásra vonatkozó utasítása egy példányát a Debreczen sz. kir. város háóságához megküldötte. Az utasítás részletesen előírja, mi a teendő, hogy a fentebb jelzett egyének előforduló alkalmomai minő eljárás szerint köthetnek törvényes házasságot.

* Az első polgári házasság Fiumében. Fiuméből jelentk, hogy vasárnap kötötek ott az első polgári házasságot. Az új pár Bellon ügyvéd és menyasszonya, az egyházi áldást mellőzték. A házasságkötést Ciotta podszta végezte.

* A hoszonegyes. Az egykor csak a malom alatt népszerűséggel bírt huszonegyes most ugyancsak terjedt magának a társadalom minden rétegében. A gentry kaszinóban bokszivarral guszálják ki a szwiklit, a füstös pálinkás puikban pedig bundapalinka és kapadobány mellett ütök a nőblit. A játék tisztessége felett aztán sokszor jönnek összekocczanásba a gentri-kaszinóban épen ugy, mint a külvárosi kocsmákban. Ilyen paklítás miatt veszett össze három eszaváros, a konfliktus a saját módszerök szerint lovagias uton intézték el, még pedig oly súlyos feltételek mellett, hogy mind a két fél csak úgy fürdött a vérben. Ugy történt a dolog, hogy Szabó Károly rajta kapta Sertics Mihályt, hogy alólról vette magának a zöld ást, a melyvel aztán össze nyerte a pajtásai legutolsó krajezarját is. Persze ott nyomban „diszkvalifikáltak” a sipis Sertics Mihályt még pedig oly kezzel foghatolag, hogy örök életére elmegy a kedve a bamis juék öl.

* Nyomdatulajdonosok országos kongresszusa. A budapesti nyomdatulajdonosok testülete elhatározta, hogy a miléniumi évben a magyarországi nyomdatulajdonosokat kongresszusra hívja össze. Előkészítés céljából egy bizottságot küldtek ki, melynek tagjai: lovag Fark Zsigmond, Hirsch Mór, Zilahy Simon; Concha Károly és Neuwald Illés.

* Kossuth Lajos egyik özanyja. Weston Erzsébet, vagy mint korának latinus szójárása elnevezte Elisabetha Joanna Westonia neve Kossuth Lajos egyik özanyjának, a kinek az emlékét a Vasárnapi Ujság legutóbb számában felújítja és reprod ukálja az arcz képét is. Weston Erzsébet öszégi angol család sarjadéka volt, de külföldre szakadván, u viszonyok és emberek közé került. Így történt hogy leányát magyar ember vette feleségül. Weber János, Eperes város híres főbírája volt ez, szepapja Kossuth Lajos edesanyjánál. Weber Saroltának, a ki hazánk történetében azzal is nyomot hagyott, hogy mint Felső-Magyarország gyógyszerésze Széchy Mariát, a Murányi Vénuszt, gyógyította. Weston Er-

zsébet író volt. Született 1582. nov. 2-án Londonban, de már 1584-ben szüleiével külföldre ment. Prágában költeményei révén az udvar legelső emberei szerették és tisztelték. Sokszor kitüntetésben részesült és dícsőtő versekben elneveztek »tizedik muzsának«. Mikor műveit a »Szűzek könyvé«-be összeszedte, I. Jakab angol király sajátkezű levélben köszönte meg az elvezetelt, a melyet a távolba került angol leány szerzett neki költeményeivel. Leó János jogtudós és udvari ágenshez ment nőül. Meghalt 1612-ben január 10-én. Leo János azután Becsbe ment s leányát Felicitást, később Weber Jánoshoz adta nőül. Weber maga politikai okokból annyiszor változtatott vallást, hogy maga kortársai »vertumnus«-nak (változékony) nevezték el; fia pedig Karaffa idején egymást juitatták a verpadra. Ime, milyen játéka, mekkora fordulata a sorsnak! A dortlandi hercegek unokahuga földönfutó, leánya egy oszlopos magyar polgár neje; két unokája közül az egyik Karaffának eszköze, a másik ugyanannak áldozata; s ő maga mindennek daczára a nemzet egyik legdicsőbb fiának özanyja. Valóban meglepők az emberi élet ilyen nagy változásai!

* Gyorsiró egylet közgyűlése. A főiskolai gyorsiró egylet tegnap délután 3 órakor az akad. I. teremben írásversenyt tartott. Nyertek a következők: Kezdeknél: Herdliczka Ernő 6. o. II. Szűcs Sándor 5. o. III. Minczer Antal 5. o. IA. Görömbey Péter 7. o. Haladónál: I. Simon Imre 6. o. II. Mogi Antal 8. o. III. Fráter Ernő 6. o. IV. Miskóczi Jenő 6. o. Dip! Medgyessy Károly elnök gyorsírási műveltet ajánlott fel s ezeket kapták a győztesek. A két első díj nyertesének szép írása is dicsőreget érdemel. A helybeli kereskedő ifjak önképző egylete kebeleben alakult gyorsírási tanfolyam kezdetét ma veszi, a kik tehát benne részt akarnak venni, jelenjenek meg szerdán este háromnegyed 9 órakor az egylet helyiségében. Mint régebben megirtuk a tandíj 5 fit, melybe a tankönyv is be van számítva. Nem ajánlhatjuk e tanfolyamot eléggé azok figyelmébe kiknek, sok irvánalok van és dolgozik, azt könnyebbíteni óhajtják. A tanfolyamot Medgyessy Károly fogja vezetni.

* Egy újságíró öngyilkossági kísérlete. L a n c z h o r u y á k Viktor hírlapíró, ki hosszabb ideig Debreczenben, majd Aradon fejtett ki élénk zsurnalisztikai tevékenységet, utóbb pedig egy miskolci lapnak volt felelős szerkesztője és a Nemzeti Ujság munkatársa, tegnap délután fél 4 órakor Csányi-utca 10. szám a'atti lakásán, földszinti hónapos szobájában öngyilkossági kísérletet követett el. Revolverrel fejbe lötte magát a divánon ülve, a lövésnek azonban nem volt elég ereje, mikor a mentők segítségére siettek, még életben találták. A hozzá intézett kérdésekre azt mondta, hogy gyógyíthatatlan tüdőbetegsége miatt kereste a halált. A jobb sorsra érdemes újságírót a Rókus-kórházba vitték és ott apoják.

* A kolera híre és a belügyminiszter Uralkodók személyi híreit legelőször csak itju riporter nrak írják meg, míg ellenben a kolera elutasasától maga a belügyminiszter a körrendeletileg ertesítet minden hatóság-nak. Kolera ur ugyanis mindeidég Galicziában élt penziónban, de most felszedte a sátorfáját és ismeretlen helyre költözött onét. Nem körözik:

* Köszönetnyilvánítás. Alulirt a magam, valamint gyermekeim nevében is forró köszönetemet fejezem ki mindazoknak, kik felejtethen Géza fiam elhunytá feletti mély bánatunkat részvétőkkel enyhíteni törekedtek. Képtelen lévén lesumjott állapotomban arra, hogy a kik vigasztaló sorakkal felkerestek, külön külön válaszoljak, fogadják megemlékezésükért, részvétükért ez uton köszönetemet. Közlelebről pedig a h-hadházi ref. egyházi és a községi tisztviselő urak, a d a l e g y l e t s k a r n a g y a I v á n k a Zoltán ur, a h-böszörmenyi kir. járásbíró Ág tiszlikara s a mérnöki kar, valamint a vég-tisztességételen részt vett nagy közönség, fogadják mélyen érzett részvétükért őszinte köszönetemet. — H-Hadházon, 1896. márcz. 19. Id. Porcsalmy Soma.

MUTATÓ TÁBLA.

Függetlenségi könyvtár, nyitva kedd, csütörtökön és szombaton este 6-7-ig.
Nyilvános olvasóterem: Hétfőn, szerdán és szombaton d. u. 3-6 óráig.
A kir. törvényesséknél jegyzőiroda nyitva hétköznapokon d. u. 3-5 óra közt, vasárnap és ünnepnapon d. e. 10-11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 3 órakor ünnepnapokon d. e. 11 órakor.
A debreczeni kir. járásbíróság szóbeli kereseteket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz **kedd és pénteken** d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden szerdán.
Népkönyvtár az árok-utcai leányiskolában nyitva van minden szerdán és szombaton délelőtt 11-12 óráig.
Muzeum, a kollegiumban, nyitva van vasárnaponként d. e. 10-12-ig.
A Gönczy-egyesület „Othona“ a kereskedelmi palotájában
Anyakönyvi hivatalos órák:
 Délelőtt:
 Hétfőn) 11-12 óráig.
 Csütörtökön)
 Kedden)
 Szerdán) 9-11 óráig.
 Pénteken)
 Szombaton)
 Délután:
 Minden hétköznap 2-5 óráig.
 Vasárnap délelőtt 9-12 óráig.
Sz. Dávid Istvánnál zene-estély Vasárnap Veres Tóni, kedden Rácz Károly és pénteken Magyarai estvérek.

A rózsaszínű napernyőről.

A közelgő tavasz hivatalos hirdetője, az első rózsaszínű napernyő tegnap felvillant a déli korzón.
 A hőmérő éjjel még makrancz-skodik ugyan, de a déli korzón már könnyű világos felülőkben végzik hódító körutjokat Debreczen gallerjái.
 Fényes napsugár játszik a kirakatok velenzei üvegén. A sötétké égboltozat tiszta, derült s csak ritkán zavarja meg egy tenyérnyi felhő.
 Csupa fényesség egész Debreczen, csupai derű, csupa aranyos jók-dv. Az egész élet oda kint koncentráldik most a korzón.
 Emberáradat mozog fel s alá az utcákon s mámorosan jókedvvel emelgetik egymás előtt kalapjaikat fényesre vasalt czilindereiket. A város nevet, az utcák mosolyognak, a virágok szeme kaczagnak veled a kirakatok táblái mögöl. S az ember csodálatos könnyűséggel szívében úgy érzi, hogy a háztenger közepette nincs is talán boldogtalanság.
 Tavaszias hangulatok ébrednek az ember szívében, a melyek színeket és vagyakat támasztanak a lelkekben.
 Megjelent az első rózsaszínű napernyő s velük az igazi tavasz, Debreczen hájos, kedves asszonyai, rövid és hosszú ruhás leányserege. Széles fehér fátyol takarja anczukat, de a filligrán, harezias termet, a piczi tétova lépkező lábacska megdöböntja szívünket.
 Üde, édesen csengő kacajjal igazi tavaszt rajzolva jelennek meg a korzón, gyözedel meszkedve a színtelen, határozatlan tavaszi hangulatokon. Akármerre nézünk, nem látunk mást, mint egy-egy rózsaszínű tüneményt és egy kimondhatatlan édeségű mosolyt, nedves fényben lobogó nagy gyermekszemeket.

Közgazdaság.

Debreczeni piaczi árak.

A f. hó márcz. 24-iki debreczeni heti vásáron a következő árakat jegyezte a vásárfelügyelőség. Gabnaárak. Buza 6.65 6.55 6.45 Kétszeres 5.40 5.30 5.20. Rozs 5.70 5.60 5.50 Árpa 4.80 4.70 4.60 Zab 5.70 5.60 5.50 Tengeri 4.50 4.10. 4.— Burgonya 2.80. Ló felhajtott 1170, eladatott 612. Marha felhajtott 1982 eladatott 725. Sertésvásár zárva. Szalonna és haj. 100 kiló ó szalonna 43-44 frtig, 100 kiló háj 50-52 frt. Husarak: 1 kiló marha hus 40, 42, 44, 52, 54-56 és sertéshus 40,

44, 52-8 kr., borj uhus 56 kr, juhhus 40 kr. Tüzifa 4 kbm. tőgyfa 12 frt, bükkfa 13 frt, nyárfa 7.50, felvágás 2 frt, faeszállítás 1 frt 20 kr. Napszámárak. Férfi ellátással 70 kr, ellátás nélkül 90 kr

CSARNOK.

Hullámok közt.

Regény két kötetben.
 Irta: CSENGEY GUSZTÁV.
 Első kötet. 31.
Az ősi kard.
 (Folytatás.)

Meglepetve tekintett reá mindenki. A vén táblabíró legdrágább öltönyében, a Mártonfyak ősi pompájában jelent meg közöttük. Komoly, ünnepélyes arccal ereszkedett le karszékebe s maga elé inté fiát.

Siri esend állt be. Senki sem tudta, mi fog következni, csak Berta arca volt átszellemülve. Fejével bólintott s mintegy önmagának suttogta:

— Ugy van... úgy van... úgy legyen!
 A méltóságos tekintetű öreg végre megszólalt:

— Egyetlen fiam, szeretett Kálmánom! Egy komoly beszélgetésre hivatalak haza. Elhatározó lesz az mind rád, mind ránk nézve, azért óhajtom, hogy szavaimat jól átgondold és ha meggyőződésed az enyémel egyezik, teljesítsd, minek teljesítésére most föl szólítalak. Fiam! az ősiség jogait eltörölte a mult országgyűlés és egyenlővé tette a népet azokkal, kik eddig kiváltságosak voltak. Te e kiváltságos osztály gyermeke vagy; de tagja egy oly családnak, melynek kiváló tulajdonsága volt a hazát mindenek fölött szeretni és megérteni a kor intő szavát. Büszke lehetsz azért őseidre az ősiség megszünte után is, mert azok magasztos emlékezte nemesak a tied, hanem egyszersmind a hazáé is. Első ősed, Márton vitéz Hunyady János oldalán harezolt, a várnai ütközetben megmenté az ország zászlaját mint közvitéz s Hunyadynek utat nyitott egy janesáresapaton keresztül. A rigómezei ütközetben már mint nemes és három falu birtokosa dandárparancsnok volt s Hunyady életét menté meg. A nándorfehérvári küzdelemben már mint zászlós ur harezolt, ott is esett el husz sebbel borítva, a

zászló védelmében az eldöntő roham alkalmával. Idősb fia, ki a mártonfalvai várat építteté, hű hajnoka volt a Hunyady háznak, Szilágyi pártján a királyválasztási mozgalmak idején, Mátyás oldalán a cseh rablók és törökök ellen. Márton vitéz ifjabb fiától származik az az ág, melynek utolsó tagja Farkas. Ez az ág is több jeles hőst adott a hazának; de lassankint elválván a mienktől, külön családot alkotott s külön története van, Márton vitéz idősb fia a te ősed. Mátyás halála után, bár egyike volt a gazdag főuraknak, nem osztá azok véleményét, kik Ulászlót akarták királynak, hogy — mint mondták, üstökét kezükben tarthassák; Mártonfy a derek Corvin Jánosért harezolt s Ulászlót csak akkor ismerte el királynak, midőn ennek koronáztatása alkalmával a koronát maga János hercege vitte a gyenge király előtt.

Vérző szívvel halt meg, de megtörhetlen hittel a haza életére néve. Utódai, egyet kivéve, a mohácsi ütközetben vértettek el az ország zászlaja körül. Az utolsó is sebekkel terhelt menekült jó lován az éj sötétében s Szapolyai táborába sietett. Ez az egy Mártonfy a Szapolyaikkal Erdélybe szakadt, ettől fogva a Mártonfyak az erdélyi nemzeti fejedelmeknek Magyar és Erdélyország érdekében vívott szabadságharcaikban lettek híresekké s vívtak ki tekintélyes állást és vagyont maguknak. II. Rákóczy Ferencz szabadságharca idején kerültek ismét vissza Magyarországra s jutottak régi nagybirtokaik egyes részeihez, de csak rövid ideig, Rákóczy Ferenczezel bujdosókká lettek.

(Folyt. köv.)

Tőzsde.

Budapesti gabonatőzsde.

— Érk. d. e. 10 ó. 35. p. —

Őszi buza szept.—okt-re	6.76—7.7
Uj buza őszre 1896.	7.70—8
Őszi rozs	—
Tavaszi rozs	638.—40
Őszi zab	—
Tavaszi zab	624.—26
Uj tengeri május—jun.-ra	4.13—14

Bécsi gabonatőzsde.

— Érkezett d. e. 11 óra 20 p. —

Őszi buza szept.—okt-re	7.39—40
Tavaszi buza márcz.—ápr.-re	7.52—54
Őszi rozs	—
Tavaszi rozs	6.91—93
Őszi zab	—
Tavaszi zab	6.40—42
Tengeri máj-jun.-ra	4.69—70

Uj gazdasági gépraktár.

Van szerencsém a t. gazdaközönségnek b. tudomására hozni, hogy itt, Debreczenben (Főtér Szikszay-ház)

Weiser J. C. gépgyáros gyártmányaiából
mezőgazdasági gépraktárt

nyitottam. — Nevezett gyár jól ismert neve és több kiállításon elsőrendű díjakkal kitüntetett áruinak úgy kitűnő minősége mint az árak jutányos volta teljes garantiát nyújt arra nézve, hogy a t. gazdaközönség igényei minden tekintetben kielégíttetnek.

Kedvező fizetési feltételek ! !

A t. gazdaközönséget raktaórom megtekintésére kérve, vagyok tisztelettel

KLEIN JAKAB

Weiser J. C. gyár képviselője.

A nőknek

hazánkban a természet igen szép, de egyszersmint nagyon kényes arczsint adományozott, és tényleg a szigorú hideg vagy nagy meleg időjárás napégést, bőrpédest, fagy- és melegségi foltokat, sőt szepit is okoz. Hogy ezen bajoknak eleje vétessek, ajánljuk a mindennapi toltat a Dr. Rix krémjét egy összehasonlíthatatlan gyémánt krém, mely több mint 50 év óta ismert és becsülésnek örvend.

A Poudre-Pompadour és a Rix-szappanot kiegészíti orvosi hatás tekintetében a Pasta-Pompadour a 1.50 és kapható a finomabb gyógyzertárakban, vagy Med. Dr. A. Rix vezerszékülése, Wien, Praterstrasse Rix-udvar. — Miután sok az utánzat, elővigyázat ajánlatik.

SZŐLŐ VESSZŐ

Eladó 29 ezer darab faj tisztított olasz risling sima vessző; Debreczenben házhoz szállítva ezre 5 frt.

Megrendelhető Posszert János úr borkereskedésében (Piacz-utca).

Legújabb gyártmány!

KOPÁCSI

crème-szappan

legkitünőbb szer a testbőr ápolására.

Kapható minden előkelőbb

✱ I P A R M Ū Á R U ✱

és

ILLATSZER RAKTÁRBAN

Darabonként 35 kr.

✱ Egy doboz, 3 darabbal, 1 frt. ✱

Nagybani eladás az Osztrák-Magyar

Monarchiában.

Wellisch, Frankl & Co-nál

Bécsben.

ELSŐ DEBRECZENI

paplan-gyár

Debreczen, Széchényi-utca.

Paplanok, madráczok

mérték szerint

gyorsan és pontosan elkészítetnek.

Még csak rövid ideig tart a

végkiárulás,

és a még raktáron levő áruk

gyári árnál

is olcsóbban adátnak el.

KISS LAJOS

női divat és vászon üzletében, Tisza-palota.

Természetes illat, legnagyobb táperő, könnyű emésztés.

Legjobb a

CACAO GAEDKE

mindenütt kapható

P. W. Gaedke & Cie. Brünn és Hamburg.

Természetes illat, legnagyobb táperő, könnyű emésztés.

Gyengék és betegeknek,

a kik gyomorhajban, tüdővérszegénység, sápadtság, kihülés, köhögés és rekedtségben szenvednek, nagyon ajánlható:

HOFF JÁNOS

maláta kivonat egészségi söre.

Almiss, 1895. augusztus 7.

Több sörfajta megkísérlésénél kitaláltuk, hogy Hoff János féle maláta kivonat egészségi sör sokkal jobb a gyengék és betegeknek, mint minden más gyártmány. Ennélfogva kérünk 20 üveg maláta sört és 1 kiló maláta egészségi chokoladét utánvét mellett küldeni. — Igyekezzi fogunk Dalmátia minden községében maláta szereit a betegeknek ajánlani.

Fratelli Speraz földbirtokosok és kereskedők.

Kis-Tapolcsány, 1895. május 15.

Szíveskedjék egy szállítmány maláta-kivonat-sört és 3 csomag maláta-cukorkát ezimemre megküldeni. Ez kból már volt nekem és maláta szereit részemről nélkülözhetetlenek.

Weisz Márkus.

== Az első és egyedül valódi ==

Hoff János-féle mell-maláta-cukorkák.

Egyedül és utólérhetetlen köhögés, rekedtség, kihülés és a légzési szervek bajainál.

HOFF JÁNOS es. és kir. udvariszállító

Eécs, Graben, Bräunerstrasse 8.

Ár lap ingyen és díjmentesen.

Kapható: Csanak József, Kontsek Géza, Rickl József, Félégyházy János és Tóth Kálmán urak üzleteiben.